

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Nieuwsflits - Mei 2018

Wij stellen u graag de nieuwsflits van het Steunpunt voor in een nieuwe format. Vanaf nu bespreken we telkens eerst een thematiek, en geven we vervolgens de actualiteit over onze werkzaamheden mee. We hopen dat deze nieuwe vormgeving kan tegemoetkomen aan uw verwachtingen.

Thematiek

Het recht om contant te betalen

De evolutie van de manier waarop we betalen komt regelmatig in het nieuws. Zo waren er de berichten uit Scandinavië dat contant geld geleidelijk zal verdwijnen. Daarnaast duiken er ook voortdurend nieuwe betaalmiddelen op. Alles lijkt erop te wijzen dat onze samenleving evolueert naar een almaar beperkter gebruik van bankbiljetten en muntstukken.

Nochtans stellen we vast dat die evolutie een bedreiging kan vormen voor de toegang tot bepaalde grondrechten, in het bijzonder van mensen die in armoede leven. Het Steunpunt kreeg hierover verschillende getuigenissen en vragen.

Voor heel wat mensen in armoede, zijn munten en bankbiljetten de enige toegankelijke betaalmiddelen. Niet iedereen heeft immers een bankrekening, wat het erg lastig maakt om bijvoorbeeld facturen te betalen of om loon uitbetaald te krijgen. De digitale kloof vormt een tweede belangrijk obstakel: hoe moet je betalingen verrichten als je geen toegang tot het internet hebt of niet over een computer of smartphone beschikt?

Los van deze evolutie in de gewoonten van consumenten is het recht om contant te kunnen betalen, een enorm belangrijke kwestie. Het gaat immers om het kunnen aankopen van levensnoodzakelijke goederen en om de toegang tot publieke diensten.

In principe moet iedereen altijd contant kunnen betalen: zowel in België als in alle andere lidstaten van de eurozone zijn eurobankbiljetten en -munten immers de enige 'wettelijke betaalmiddelen'. Die moeten met andere woorden altijd worden aanvaard: *"De crediteur bij een betalingsverplichting mag geen eurobankbiljetten en -munten weigeren, tenzij de partijen een ander betaalmiddel zijn overeengekomen."* (Artikel 1 van de aanbeveling van de Commissie van 22 maart 2010 betreffende de draagwijdte en de gevolgen van de hoedanigheid van wettig betaalmiddel van eurobankbiljetten en -munten, 2010/191/EU). Er zijn echter enkele beperkingen: de wet verbiedt contante betalingen van meer dan 3000 euro aan een handelaar, en die laatste mag - net als alle andere crediteuren - cash geld weigeren wanneer er sprake is van schending van het beginsel van goede trouw en van het proportionaliteitsbeginsel.

Ondanks deze regels in het voordeel van contante betalingen is er een groeiende trend om contant geld te bannen. Wat mobiliteit betreft, wordt het bijvoorbeeld almaar moeilijker om het openbaar vervoer te gebruiken als je niet over een bankkaart of internettoegang beschikt. Alle openbare vervoersmaatschappijen zetten immers fors in op elektronische betalingen, soms ten koste van munten en bankbiljetten. Zo aanvaarden de betaalautomaten van de NMBS en de MIVB bijvoorbeeld alleen munten en geen bankbiljetten, terwijl die van de TEC enkel bankkaarten aanvaarden. Daarenboven zijn de interessantste vervoersbewijsformules zoals abonnementen vaak minder toegankelijk wanneer je ze contant wil betalen, omdat er weinig fysieke verkooppunten zijn, die bovendien maar beperkt open zijn. De Lijn heeft per provincie slechts één fysiek verkooppunt waar je een abonnement kunt kopen. De verschillende regionale vervoersmaatschappijen voorzien dat er enkel dient teruggegeven te worden op biljetten van – afhankelijk van het reglement - 5 of 10 euro, wat tot gevolg kan hebben dat de reiziger geen gebruik kan maken van het vervoersmiddel hoewel hij of zij voldoende (cash) geld op zak heeft.

Zelfs gemeenten willen contante betalingen schrappen. Een aantal heeft al op hun website aangekondigd dat ze beslist hebben om contant geld geleidelijk te beperken. Ze willen voortaan bijvoorbeeld enkel nog betalingen met Bancontact aanvaarden of ze verplichten burgers om gebruik te maken van de betaalterminals bij de ingang van het gemeentehuis om contante betalingen uit te voeren. Deze praktijken maken administratieve verrichtingen - die voor de meest kwetsbare burgers al zeer problematisch zijn - nog ingewikkelder.

Tot slot verwijzen we nog naar de vele dagelijkse transacties zoals het betalen van parkeergeld of schoolfacturen, wat contant zou moeten kunnen gebeuren, maar niet altijd mogelijk is.

Hoe kan in het licht van deze evolutie het recht om contant te betalen en de toegankelijkheid van betaalmiddelen voor alle burgers - ook voor personen die in armoede leven - worden gegarandeerd? Sinds 2003 leggen artikels VII.56/1 tot VII.59/3 van boek VII van het Wetboek economisch recht een basisbankdienst op. Deze artikels bepalen dat elke consument het recht heeft om minimum over een zichtrekening te beschikken en dat banken niet mogen weigeren om die te openen, zelfs bij een bancaire uitsluiting. Hoewel de voorwaarden voor het openen van deze dienst niet discriminerend mogen zijn, is die echter niet gratis (de bankkosten zijn beperkt tot maximum 15,75 euro per jaar). Het is ook moeilijk om te beoordelen of mensen die in armoede leven daadwerkelijk een beroep op deze dienst kunnen doen.

Actueel

Reflectievoormiddag 'Vorbij het statuut samenwonende' op 19 april, in samenwerking met de Senaat

foto: © Kevin Oeyen, Senaat

Meer dan 200 personen, actief in diverse organisaties, instellingen en administraties hebben deelgenomen aan de reflectie-voormiddag 'Vorbij het statuut samenwonende' die het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, samen met de Senaat, heeft georganiseerd op 19 april. Deze reflectie gebeurde in opvolging van het laatste tweejaarlijkse Verslag 2016-2017 'Burgerschap en armoede' van het Steunpunt dat nadrukkelijk ingaat op dit statuut en de problemen die ermee gepaard gaan.

Het doel van de reflectievoormiddag was om de problematiek opnieuw op de agenda te zetten en om te proberen een stap verder te zetten in de reflectie, en op die manier mogelijke pistes aan de politieke verantwoordelijken aan te reiken in functie van beleidsinitiatieven.

De documentatie (powerpoints van de sprekers, informatiefiches van verschillende instellingen en administraties over de impact van het statuut samenwonende in hun regelgeving, het hoofdstuk over samenwonen in het tweejaarlijkse Verslag) bevindt zich op onze website:

<http://www.armoedebestrijding.be/colloqsamenwonen2018.htm>

Momenteel werken we aan het verslag met de verschillende tussenkomsten en de uitwisseling in de werkgroepen. U kunt ons altijd per [mail](#) laten weten indien u wenst geïnformeerd te worden over de publicatie van dit verslag.

Opvolging van het tweejaarlijkse Verslag 2016-2017 'Burgerschap en armoede'

Het Samenwerkingsakkoord ter bestendiging van het armoedebeleid, waarmee het Steunpunt tot bestrijding van armoede is opgericht, voorziet ook een wettelijke opvolgingsprocedure van de tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt. Het wordt – via de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving – overgemaakt aan de verschillende regeringen, die het op hun beurt doorgeven aan de parlementen en de bevoegde adviesorganen, voor debat.

U vindt een overzicht van deze opvolging op de website van het Steunpunt: <http://www.armoedebestrijding.be/opvolging2016-2017.htm>

Volg het Steunpunt via Twitter @Luttepauvrete

Misschien heeft u het al opgemerkt: het Steunpunt tot bestrijding van armoede beschikt sinds enkele maanden over een Twitteraccount. Door u erop te abonneren kunt u geïnformeerd blijven over onze werkzaamheden en over verschillende aspecten van de strijd tegen armoede.

De voorbije maanden publiceerde het Steunpunt tweets met volgende hashtags: #droitshumains, #mensenrechten, #Socialrights, #nontakeup, #pauvreté, #armoede, #logement, #huisvesting, #sansabrisme, #dakloosheid, #stoppauvreté, #endpoverty, #waterarmoede, #MaisonsMédicales, #wijkgezondheidscentra, #droitaulogement, #rechtopwonen, #statutcohabitant, #statuutsamenwonende, enz.

Aarzel niet om de berichten te retweeten of te reageren!

Wenst u geïnformeerd te worden over een evenement dat het Steunpunt organiseert, een nieuwe publicatie van het Steunpunt of een nieuwigheid op de website?

[Klik hier](#) en verstuur uw email.